

WPROWADZENIE

Procesy rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturowego prowadzą do przemian istniejących i pobudzania nowych rodzajów usług, w tym usług transportowych i turystycznych. Związane są one z otwartością granic i możliwością przemieszczania się ludności w zakresie rynków pracy, kształcenia, a także ruchu turystycznego.

Do tej problematyki nawiązują kolejne artykuły w niniejszym tomie, prezentujące zmiany wewnątrzsektorowe usług, ze szczególnym uwzględnieniem usług transportowych, elektronicznych i turystycznych. W artykule wstępnym omówiono determinanty i perspektywy rozwoju sektora usług w Polsce, zwracając uwagę na jego zmiany wewnątrzsektorowe (A. Skórska). Rozwój infrastruktury umożliwi wzrost dostępności i mobilności w transporcie drogowym, co związane jest ze zróżnicowaniem poziomu rozwoju gospodarczego, lokalizacją firm i potencjałem demograficznym (P. Rosik, T. Komornicki, S. Goliszek). Wraz z kształtowaniem gospodarki opartej na wiedzy rozwija się sektor usług elektronicznych w firmach oraz gospodarstwach domowych, co zilustrowano na przykładzie województwa wielkopolskiego (J. Dominiak). Ważną rolę w rozwoju gospodarczym odgrywają także powiązania ośrodków przemysłowych z infrastrukturą transportu kolejowego (T. Bocheński). Otwarcie granic i rynków pracy stwarza nowe możliwości międzynarodowych powiązań transportu drogowo-kolejowego w zakresie przemieszczania ludności (S. Goliszek). Dostępność komunikacyjna jest z kolei ważnym czynnikiem atrakcyjności regionów turystycznych (T. Wiskulski, J.A. Wendt). Wpływa na nią także transport lotniczy (J.A. Wendt). Zmieniające się uwarunkowania w przestrzeni światowej oddziałują w różnym stopniu na zmiany atrakcyjności poszczególnych regionów, co zilustrowano na przykładzie działalności biur turystycznych wpływających na ruch turystyczny Polaków do Egiptu (K. Ziółkowska-Weiss). W procesie przemian społeczno-gospodarczych obserwujemy wykształcanie się wyspecjalizowanych dziedzin turystyki, czego ilustracją jest rozwój turystyki medycznej w Korei Południowej (M. Bajgier-Kowalska, M. Tracz, K. Wałach) oraz agroturystyki w Białorusi (L. Fakayeva, A. Shadrakov). Niezbędnym warunkiem podniesienia konkurencyjności ośrodków turystycznych jest dostosowanie odpowiedniej bazy noclegowej, co przedstawiono na przykładzie zagospodarowania wybrzeża Chorwacji (T. Wiskulski, M. Jaźwiecka, J.A. Wendt). Szczególnie atrakcyjne dla ruchu turystycznego, zwłaszcza dla młodzieży akademickiej, są znane ośrodki historyczno-kulturowe, czego wyrazem są popytowe uwarunkowania rozwoju usług rekreacyjnych dla studentów w Krakowie (R. Rettinger, F. Mróz). Jednak nasilenie tego ruchu, obok korzyści, stwarza także negatywne konsekwencje, co zilustrowano na przykładzie Krakowa (B. Wójtowicz). Ruch turystyczny i zmieniające się preferencje konsumentów pobudzają również do rozwoju struktury wewnątrzregionalnej, czego przejawem jest kształtowanie się nowego typu oferty usług turystycznych (M. Hendel, M. Żemła).

Na kształtowanie sektora usług wpływają odpowiednie instrumenty prawne dotyczące gwarancji konsumenckich i ich ochrony (P. Nowak).

Generalnie należy podkreślić, że procesy transformacji sektorów produkcyjnych wpływają na dynamizowanie rozwoju usług transportowych i turystycznych, co związane jest głównie ze wzrostem gospodarczym oraz zwiększającymi się zasobami finansowymi gospodarstw domowych. Należy wnosić, że wobec postępującej robotyzacji produkcji przemysłowej następuje rozwój sektorów usługowych jako głównych czynników aktywizacji zasobów pracy.

Zbigniew Zioto, Tomasz Rachwał